

Nr. 13 (192) / 2021
Indexat în
CEEOL și ROAD

Supliment al revistei „Impact strategic”

COLOCVIU STRATEGIC

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I”
CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ȘI SECURITATE

STUDIU DE CAZ PRIVIND IMPLICAȚIILE EȘECULUI FURNIZĂRII INFORMAȚIILOR MILITARE STRATEGICE RELEVANTE ÎNAINTE DE OPERAȚIA IRAQI FREEDOM

Robert CĂLINOIU

Case study concerning the implications of the failure in providing relevant, strategic military intelligence before the Operation Iraqi Freedom

Abstract: On 23rd of July 2021 there are 12 years since the Romanian Armed Forces withdrew its troops from Iraq, after a six-year participation to the Operation Iraqi Freedom (OIF). On this occasion, I consider that a short remembering of what OIF meant from a military intelligence perspective, including the reasons behind the decision to start the operation, might be useful in the future.

The article provides an analysis on the almost total misperception of the intelligence agencies concerning the possession of the Weapons of Mass Destruction (WMD) by the Saddam Hussein regime, the main reasons for invading Iraq.

Keywords: Iraq, military intelligence, military operation, WMD, intelligence failure.

Studiu de caz privind implicațiile eșecului furnizării informațiilor militare strategice relevante înainte de operația Iraqi Freedom

Rezumat: Pe 23 iulie 2021, Forțele Armate române au marcat 12 ani de la retragerea trupelor din Irak, după o participare de șase ani la operația Iraqi Freedom. Cu această ocazie, consider că o scurtă analiză, din perspectiva informațiilor militare și sub forma unui studiu de caz privind factorii declanșatori ai operației, poate fi utilă.

Articolul se referă la eșecul major al serviciilor de informații de a evalua corect situația reală privind deținerea armelor de distrugere în masă (ADM) de către regimul lui Saddam Hussein, principalul motiv al invadării Irakului.

Cuvinte-cheie: Irak, informații militare, operație militară, ADM, eșec furnizare informații.

Introducere

Am ales studiul de caz ca metodă de redactare a articolului întrucât am considerat că aceasta oferă cele mai favorabile premise pentru a conduce la dezvoltarea cunoștințelor cu privire la contribuția informațiilor militare ca factor de putere determinant implicat în promovarea intereselor și obiectivelor de securitate naționale ale SUA și ale statelor care au constituit „coalitia de voință” ce a executat operația *Iraqi Freedom* (2003-2011).

Operația multinațională *Iraqi Freedom*, lansată efectiv pe 19 martie 2003 cu scopul declarat de a distruge arsenalul de arme chimice al Irakului, are rădăcini istorice mai îndepărtate, la sfârșitul anilor '80 și începutul anilor '90. În acea perioadă, Irakul a demonstrat că are voința și resursele de a lansa atacuri chimice atât împotriva unor inamici externi,

ca Iranul în perioada de conflict din 1980-1988, sau proprii cetățeni, precum kurzii la Halabja în 1988, care se opuneau regimului lui Saddam Hussein¹. Războiul de uzură cu Iranul, în care folosirea capacităților militare de ambele părți era ineficientă, l-a determinat pe Saddam Hussein să încerce lovituri decisive cu arme chimice, la început fără succes, apoi cu un succes relativ, departe de efectul semnificativ scontat. Prima dată a fost folosit agentul chimic muștar (*sulfur mustard*²) în campania Haj

¹ Catherine Dale, *Operation Iraqi Freedom: Strategies, Approaches, Results, and Issues for Congress*, Congressional Research Service, Washington, D.C., 28 March 2008, p. 11.

² ***, *Facts About Sulfur Mustard*, Center for Disease Control and Prevention, 4 April 2018, URL: <https://emergency.cdc.gov/agent/sulfurmustard/basics/facts.asp>, accesat la 31.08.2021.

Robert CĂLINOIU este doctorand în domeniul „Informații și securitate națională” în cadrul Universității Naționale de Apărare „Carol I” din București (e-mail: ion359@yahoo.com).

Umran, împotriva unor forțe iraniene care ocupaseră o poziție dominantă. Acest tip de agent chimic, fiind mai greu decât aerul, a coborât la baza muntelui, afectând forțele irakiene care se pregăteau de cucerirea vârfului, în locul celor iraniene³.

Ulterior, Irakul a devenit prima națiune care a folosit în luptă agentul chimic tabun, care acționează asupra sistemului nervos, în încercarea de apărare a Insulelor Manjoon, din regiunea Basra, bogate în petrol, pentru a căror cucerire Iranul declanșase operația *Kheibar* (14 februarie – 19 martie 1984), aruncând în luptă aproximativ 250.000 de militari. În pofida utilizării ADM de către Irak, forțele iraniene au cucerit insulele, însă le-au pierdut la sfârșitul războiului tot în urma unei acțiuni militare în care Irakul a folosit arme chimice⁴.

Atacurile cu agenți chimici, livrați îndeosebi cu mijloace aeriene, s-au desfășurat pe toată perioada conflictului, intensificându-se în ultimii doi ani (1987 și 1988), dar fără a aduce victoria scontată. Motivele au fost că trupele iraniene s-au dotat cu mijloace de protecție adecvate și au beneficiat de avantajul numeric (4 la 1 față de forțele irakiene), care îi permitea înlocuirea pierderilor mai mari pe câmpul de luptă.

În ceea ce privește utilizarea ADM împotriva propriilor cetățeni, a fost documentat cazul Halabja, oraș situat în nordul Irakului, locuit de kurzi⁵. Scopul atacului din 16 martie 1988 cu agenți chimici, precum gazele muștar, sarin, tabun și VX, a fost de a pedepsi populația locală dizidentă regimului de la Bagdad și de a testa capacitățile de livrare la țintă și efectele agenților chimici asupra oamenilor⁶. Ast-fel, experimentele efectuate asupra a 40 de sate locuite de kurzi, în perioada 1987-1988, au culminat cu atacul din 16 martie, când orașul Halabja a fost divizat în sectoare, lovit cu diverse tipuri de agenți chimici, singulari sau combinați. Ulterior, mili-tari irakieni în costume de protecție au studiat efectele acțiunilor lor, în special impactul asupra populației, verificând efectul de multiplicare în cazul combinării agenților chimici, nivelul de contaminare a solului și alimentelor și consecințele asupra anima-lelor.

În urma acestor atacuri, atât ministrul de externe iranian, Ali Velayati, cât și ambasadorul Iranului la ONU, Mohammad Mahallati, i-au scris secretarului

general (SG) al ONU, Javier Pérez de Cuéllar, solicitându-i să ia măsuri care să prevină lansarea unor atacuri cu arme chimice de către Irak. În urma solicitărilor, SG al ONU a dispus ca un doctor militar spaniol, Manuel Dominguez, să se deplaseze în zonă și să investigheze situația. Acesta a examinat pacienți la Teheran și Bagdad, stabilind că aceștia au fost în majoritate civili, afectați de gaz muștar și într-o mai mică măsură de tabun și sarin⁷.

Concluziile investigației au condus la poziții ferme de condamnare din partea Consiliului de Securitate (CS) al ONU și a SUA⁸ privind utilizarea armelor chimice și necesitatea interzicerii exprese a acestora. După două săptămâni de discuții între Franța, Marea Britanie și SUA (care aveau relații solide cu Irakul) și Germania, Italia și Japonia (care aveau relații economice dezvoltate cu Iranul), CS al ONU a adoptat, pe 9 mai 1988, Rezoluția 612 care chema la respectarea Protocolului de la Geneva din 17 iunie 1925 privind interzicerea folosirii în război a gazelor asfixiatoare, otrăvitoare sau metodelor de război bacteriologic, semnat de Iran fără rezerve pe 5 noiembrie 1929 și de Irak cu rezerve – respectarea prevederilor protocolului numai în privința acelor state care sunt semnatare – pe 29 august 1930⁹.

Astfel, folosirea de către regimului autoritar al lui Saddam Hussein a armelor chimice fără repercusiuni la adresa Irakului a constituit un factor decisiv al îngrijorărilor internaționale de la sfârșitul anilor '90 și începutul anilor 2000, și un factor declanșator al operațiilor *Desert Shield*, *Desert Storm*, *Desert Fox* și *Iraqi Freedom*, ultima constituind subiectul la care mă voi referi în continuare.

1. Operația *Iraqi Freedom* – contextul internațional

După războiul cu Iranul, Irakul, aflat în căutare de resurse și aparent convins că agresiunile sale rămân fără efecte la nivel internațional, a invadat Kuweitul pe 2 august 1990, ocupându-l în 48 de ore pentru aproape șapte luni, până la ordinul de retragere al lui Saddam din 26 februarie 1991.

Ocuparea Kuweitului a generat de această dată

³ Javed Ali, *op. cit.*, Spring 2001, p. 53.

⁸ Purtătorul de cuvânt al Casei Albe, Marlin Fitzwater, le-a declarat reporterilor: „Toți din administrație am văzut aceleași rapoarte pe care le-ați văzut și dumneavoastră aseară. Au fost oribile, revoltătoare, dezgustătoare și ar trebui să le reamintescă tuturor țărilor de ce războiul chimic ar trebui interzis.” (sursa: David B. Ottaway, “U.S. Decries Iraqi Use of Chemical Weapons”, *The Washington Post*, 24 March 1988, URL: <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1988/03/24/us-decries-iraqi-use-of-chemical-weapons/4421ebe8-df59-477d-882b-7d381f3a1868>, accesat la 10.06.2021). Apreciem că poziția SUA este de remarcat întrucât era în relații divergente majore cu Iranul ca urmare a ocupării Ambasadei SUA la Teheran și a crizei ostaticilor.

⁹ *** , *Protocol for the Prohibition of the Use in War of Asphyxiating, Poisonous or Other Gases, and of Bacteriological Methods of Warfare*, League of Nations, Geneva, 17 June 1925.

³ Javed Ali, “Chemical Weapons and the Iran-Iraq War: A Case Study in Noncompliance”, *The Nonproliferation Review*, Vol. 8, No. 1, Spring 2001, pp. 43-58.

⁴ Patrick E. Tyler, “Iraq Recaptures Strategic Marshes”, *The Washington Post*, 26 June 1988, URL: <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1988/06/26/iraq-recaptures-strategic-marshes/a0db9060-f607-41da-a978-d3b9ba28680b>, accesat la 08.06.2021.

⁵ Catherine Dale, *op. cit.*, 28 March 2008, p. 11.

⁶ *** , *Saddam's Chemical Weapons Campaign: Halabja, March 16, 1988*, Bureau of Public Affairs, US Department of State, Washington DC, 14 March 2003, URL: <https://2001-2009.state.gov/r/pa/ei/rls/18714.htm>, accesat la 09.06.2021.

un răspuns prompt al CS al ONU, care a adoptat o serie de rezoluții de condamnare și solicitare a retragerii trupelor irakiene pe pozițiile de dinainte de 1 august 1990. Acestea au culminat cu rezoluția 678 din 29 noiembrie 1990, care a solicitat imperativ retragerea până la 15 ianuarie 1991, în caz contrar solicitând statelor să ia orice măsuri sunt necesare pentru îndepărtarea Irakului din Kuweit. Rezoluția a fost adoptată cu 12 voturi pentru, două contra (Yemen și Cuba) și o abținere (China)¹⁰.

În baza rezoluției și plecând de la coalitia formată pentru apărarea Arabiei Saudite începând cu 2 august 1990 (operația *Desert Shield*), pe 17 ianuarie 1991 a fost declanșată, de către o coalitie de 40 de state, operația *Desert Storm*¹¹. Aceasta s-a derulat prin lovituri aeriene și atacuri terestre, până în 28 februarie 1991 trupele lui Saddam Hussein fiind învinse și obligate să se retragă din Kuweit.

Ca urmare a înfrângerii rapide a Irakului, CS al ONU a adoptat, pe 3 aprilie 1991, Rezoluția 687, solicitând Irakului să renunțe la toate programele de producere a armelor nucleare, biologice și chimice (Nuclear, Bacteriological, and Chemical – NBC), precum și la rachetele balistice cu rază mai mare de 150 de kilometri¹². Prin aceeași rezoluție, ONU decidea înființarea unei comisii speciale (UN Special Commission – UNSCOM), care să verifice respectarea rezoluției CS privind armele chimice, biologice și programul dezvoltării rachetelor balistice, și însărcinarea Agenției Internaționale pentru Energie Atomică (International Atomic Energy Agency – IAEA) cu verificarea programului privind dezvoltarea de arme nucleare. Aceste structuri trebuiau să prezinte un raport privind situația de pe teren la fiecare 60 de zile. Rezoluția 687 statua, de asemenea, că toate sancțiunile impuse Irakului după invadarea Kuweitului rămân în vigoare până la dezarmarea totală de arme NBC.

Irakul a acceptat termenii rezoluției și a prezentat declarația inițială privind programele NBC în trei zile, refăcând-o periodic, ori de câte ori inspectorii din teren constatau neconcordanțe. Aceștia au realizat rapid că Irakul a cuprins în rapoartele sale numai date despre armele și programele vechi, pe cele moderne ascunzându-le cu intenția de a le relua la un moment dat¹³.

¹⁰ *** , *Resolution 678 (1990)*, United Nations Security Council, 29 November 1990, URL: [https://undocs.org/S/RES/678\(1990\)](https://undocs.org/S/RES/678(1990)), accesat la 10.06.2021.

¹¹ Coalitia a fost formată din 40 de state (sursa: Joseph Sassoon, Alissa Walter, "The Iraqi Occupation of Kuwait: New Historical Perspectives", *The Middle East Journal*, Vol. 71, No. 4, Autumn 2017, p. 608). Alte surse precizează între 35 și 40 de state, în funcție de sprijinul direct al operațiilor militare sau implicarea în alte activități (umanitare, de relocare a refugiaților etc.).

¹² *** , *Resolution 687 (1991)*, United Nations Security Council, 3 April 1991, URL: [https://undocs.org/en/S/RES/687\(1991\)](https://undocs.org/en/S/RES/687(1991)), accesat la 15.06.2021.

¹³ *** , *Iraq: A Chronology of UN Inspections*, Arms Control Association, October 2002, URL: <https://www.armscontrol.org/>

Obstrucțiile continue ale Irakului au condus la o nouă rezoluție (707) a CS al ONU pe 15 august, care afirmă nerespectarea de către acest stat a prevederilor rezoluțiilor anterioare în materie și solicită divulgarea tuturor informațiilor referitoare la programele NBC și accesul imediat și necondiționat în locațiile aferente derulării acestor programe. Irakul nu a fost impresionat de aceste solicitări, susținute de rezoluțiile ONU, interzicând în septembrie 1991 folosirea elicopterelor de către inspectori în activitatea lor și confiscând o serie de documente aflate în posesia acestora. În anii care au urmat, acțiunile obstrucționiste ale regimului de la Bagdad erau condamnate prin rezoluții ONU, unele amenințând cu utilizarea forței militare (715), urmate de declarații ale Irakului privind dezvoltarea completă a programelor sale cu caracter pur defensiv (mai-iunie 1992)¹⁴. Acțiunile evazive irakiene au continuat cu interzicerea inspectării anumitor locații, permiterea accesului selectiv în altele (fără inspectori englezi, francezi și americani), interzicerea instalării de camere video de supraveghere în unele baze de rachete balistice. La sfârșitul anului 1993, Irakul acceptă în sfârșit instalarea camerelor video de monitorizare, iar în februarie 1994 IAEA transportă în Rusia ultimele cantități de uraniu îmbogățit care ar fi putut fi utilizat la fabricarea de focoaase nucleare. Progresele efectuate sunt urmate de solicitarea imperativă a Irakului din septembrie 1994 ca până pe 10 octombrie să fie ridicate sancțiunile împotriva sa, altfel va înceta cooperarea cu inspectorii UNSCOM și IAEA și va ocupa din nou Kuweitul. CS al ONU refuză ultimatumul, emițând rezoluția 949 prin care solicită forțelor militare irakiene revenirea pe pozițiile defensive și continuarea verificărilor, ceea ce s-a și întâmplat.

În 1995, în urma demersurilor Chinei, Franței și Rusiei privind ridicarea unor sancțiuni pentru a se evita o criză umanitară în Irak, CS al ONU aprobă pe 14 aprilie programul „petrol contra hrană”, care va permite Irakului să vândă petrol în valoare de un miliard de dolari SUA, într-un interval de 90 de zile, pentru a cumpăra alimente, medicamente și alte produse de strictă necesitate. Pe 1 iulie, confruntat cu dovezile inspectorilor, Irakul admite pentru prima dată că a avut un program de dezvoltare a armelor NBC cu scopuri ofensive, dar nu a produs astfel de arme¹⁵. În același timp contraatacă, solicitând din nou ridicarea sancțiunilor până la sfârșitul lunii august. Pe 8 august, Hussein Kamel, ginerele lui Saddam Hussein, care coordona programul irakian de dezvoltare a armelor NBC, dezertează, iar inspectorii sunt conduși la ferma sa, unde descoperă sute de mii de pagini de documente conținând

act/2002-10/features/iraq-chronology-un-inspections, accesat la 13.06.2021.

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ Ibidem.

programele de înarmare ale Irakului. Autoritățile afirmă că acestea sunt rezultatul unor demersuri individuale ale lui Kamel, fără legătură cu regimul lui Saddam Hussein.

Perioada ianuarie 1996 – decembrie 1998 trece fără progrese majore, în aceeași notă de confruntări tactice marcate de refuzuri irakiene și rezoluții ale CS al ONU (printre care 1060 din 12 iunie 1996, care solicita imperativ Irakului respectarea înțelegerii, dar nu amenința cu folosirea forței în caz de nerespectare, și 1115 din 21 iunie 1997, care suspenda prevederile rezoluției inițiale privind revizuirea regimului sancțiunilor la intervale de 60 de zile¹⁶).

Pe 16 decembrie 1998 întreg personalul IAEA și UNSCOM este retras din Irak, cu doar câteva ore înainte ca SUA și Marea Britanie să înceapă o campanie de patru zile de lovituri aeriene (operația *Desert Fox*), luând prin surprindere inclusiv pe unii membri ai CS al ONU. Având ca motivație pentru lansarea atacurilor obstrucționarea de către Irak a inspecțiilor, președintele SUA, Bill Clinton, a fost acuzat de către Camera Reprezentanților că a încercat prin această acțiune de forță să-și salveze poziția amenințată cu demiterea în urma raportului prezentat în Cameră privind cazul Monica Lewinsky (în luna februarie 1999, președintele avea să fie achitat de Senat în acest caz)¹⁷. Având efecte limitate, criticilor operației le-au fost aduse lămuriri de către secretarul de stat american de la acea vreme, Madeleine Albright, care a declarat că scopul misiunii a fost de deteriorare a capacităților irakiene de producere și utilizare a ADM, nu de eliminare a lor¹⁸.

Anul 1999 a fost caracterizat de dezbateri continue în cadrul ONU privind dosarul irakian, pe 17 decembrie fiind adoptată rezoluția 1284, prin care a fost decisă crearea Comisiei ONU de Monitorizare, Verificare și Inspecție (UN Monitoring, Verification, and Inspection Commission – UNMOVIC), succesoarea UNSCOM, eliminarea limitei cantității de petrol pe care Irakul putea să o vândă și posibilitatea suspendării sancțiunilor economice dacă Irakul cooperează cu echipele de verificare ale ONU și IAEA. Disensiunile din cadrul CS al ONU au fost evidente încă o dată, China, Franța și Rusia abținându-se de la vot. Pe acest fond, Irakul a respins rezoluția 1284¹⁹.

¹⁶ ***, *Resolution 1060 (1996)*, United Nations Security Council, 12 June 1996, URL: <http://unscr.com/files/1996/01060.pdf> și ***, *Resolution 1115 (1997)*, United Nations Security Council, 21 June 1997, URL: <http://unscr.com/files/1997/01115.pdf>, accesate la 11.06.2021.

¹⁷ ***, "President Clinton orders air attack on Iraq", *Editors History.com*, 16 November 2009, URL: <https://www.history.com/this-day-in-history/clinton-orders-air-attack-on-iraq>, accesat la 12.06.2021.

¹⁸ Madeleine K. Albright, *Interview on "Newshour" with Jim Lehrer*, Washington DC, 17 December 1998, URL: <https://1997-2001.state.gov/statements/1998/981217b.html>, accesat la 11.06.2021.

¹⁹ ***, *Resolution 1284 (1999)*, United Nations Security Council,

În intervalul 22-25 ianuarie 2000, o echipă de cinci experți ai IAEA s-a deplasat în Irak pentru o inspecție periodică, parte a obligațiilor Irakului, ca semnatar al Tratatului de Neproliferare Nucleară (Agreement for the Application of Safeguards in Connection with the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons – NPT), de a permite inspecții la locațiile declarate cel puțin o dată la 14 luni. În urma acestei inspecții la Tuwaittha, IAEA a declarat că nu poate oferi CS al ONU garanții că Irakul nu are un program activ de dezvoltare a armelor nucleare²⁰.

Anul 2001 a adus noi dezbateri, ce au fost finalizate, în 29 noiembrie 2001, prin aprobarea rezoluției 1382, care prevedea evaluarea bunurilor pe care Irakul le putea importa, cele cu utilizare potențial militară fiind excluse. Aplicarea rezoluțiilor CS al ONU privind dosarul NBC nu a progresat.

Pe 29 ianuarie 2002, în discursul despre starea națiunii din ianuarie, primul după atacurile teroriste de la 11 septembrie 2001, președintele american, George W. Bush, a numit Irakul parte a „axei răului”, în care a mai inclus Iranul și Coreea de Nord. În plus, a făcut referire directă la situația programelor NBC irakiene, lăsând să se înțeleagă că situația nu mai poate continua²¹. În mai puțin de două luni de la discursul președintelui SUA, oficialii irakieni se întâlneau cu SG al ONU, Kofi Annan, și directorul executiv al UNMOVIC, Hans Blix, pentru a discuta despre inspecții în Irak, pentru prima dată după 1998. Din păcate, discuțiile au eșuat din nou.

Pe 12 septembrie 2002, cu ocazia Adunării Generale a ONU de la New York, președintele american, George W. Bush, în cuvântul său, s-a referit în proporție de 75% la Irak, realizând o sinteză a acțiunilor acestui stat sub conducerea lui Saddam Hussein și a refuzului de a se conforma rezoluțiilor CS al ONU după invadarea Kuweitului, și subli-

17 December 1999, URL: [https://undocs.org/S/RES/1284\(1999\)](https://undocs.org/S/RES/1284(1999)), accesat la 12.06.2021.

²⁰ ***, *Atomic Energy Inspectors Conclude Nuclear Materials Inspection in Iraq*, Press Release IAEA/1341, United Nations, 26 January 2000, URL: <https://www.un.org/press/en/2000/20000126.iaea1341.doc.html>, accesat la 12.06.2021.

²¹ „Irakul continuă să-și etaleze ostilitatea față de America și să susțină teroarea. Regimul irakian a planificat să dezvolte antrax și alte gaze toxice și arme nucleare de peste un deceniu. Acesta este un regim care a folosit deja gaze otrăvitoare pentru a ucide mii de cetățeni... Acesta este un regim care a fost de acord cu inspecțiile internaționale - apoi a dat afară inspecții. Acesta este un regim care are ceva de ascuns de lumea civilizată. State ca acestea și aliații lor teroriști constituie o axă a răului, care se înarmează pentru a amenința pacea lumii. Căutând arme de distrugere în masă, aceste regimuri reprezintă un pericol grav și în creștere. Ele ar putea furniza aceste arme teroriștilor, oferindu-le mijloace pe măsura urii lor. Ar putea să ne atace aliații sau să încerce să șantajeze SUA. În oricare dintre aceste cazuri, prețul indiferenței ar fi catastrofal.” (sursa: George W. Bush, *President Delivers State of the Union Address*, Washington DC, 29 January 2002, URL: <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/01/20020129-11.html>, accesat la 14.06.2021).

niind în cinci fraze consecutive ce ar trebui să facă Irakul dacă vrea pace. În încheiere, a afirmat că fie rezoluțiile CS al ONU vor fi puse în aplicare, fie acțiunea va fi inevitabilă, iar regimul care și-a pierdut legitimitatea își va pierde și puterea²².

Patru zile mai târziu, pe 16 septembrie 2002, interpretând corect mesajul, Irakul a anunțat ONU că va permite inspectorilor să se întoarcă necondiționat, urmând să se discute termenii logistici ai reluării inspecțiilor până la sfârșitul lunii. SUA a declarat că Irakul nu face decât să continue tacticile de temporizare și a cerut CS al ONU să solicite accesul nelimitat la obiectivele irakiene și să autorizeze folosirea forței militare în caz de refuz. Până în primăvara anului următor, nu au mai existat evoluții ale dosarului irakian²³. În plan național american însă, pe 16 octombrie 2002, Congresul SUA a autorizat Administrația George W. Bush să asigure securitatea națională a SUA împotriva amenințării continue provocate de Irak și să impună respectarea tuturor rezoluțiilor relevante ale CS al ONU referitoare la Irak²⁴.

Pe 7 martie 2003, SUA, Spania și Marea Britanie au introdus o rezoluție în CS al ONU pentru ca acesta să autorizeze folosirea forței împotriva regimului irakian. Aceasta nu a fost aprobată și, ulterior, pe 17 martie, președintele George W. Bush, i-a dat lui Saddam Hussein un termen de 48 de ore să părăsească puterea. La expirarea acestuia, pe 20 martie, ora locală 5.34, operația *Iraqi Freedom*, formată inițial dintr-o „coalitie de voință” a patru state (SUA, Mare Britanie, Australia și Polonia), a fost lansată cu scopul dezarmării Irakului. Alte două țări, Spania și Italia, care deplasaseră trupe în zonă, nu au luat parte la atacul inițial în lipsa rezoluției CS, dar s-au alăturat ulterior²⁵.

Într-o succesiune rapidă de evenimente, după o etapă de lovituri aeriene foarte intensă, trupe ale Corpului V al Forțelor Terestre și Forța Expediționară I a Corpului Infanteriei Marine ale SUA au avansat spre Bagdad, forțe ale coaliției executând

atât misiuni de sprijin convenționale, cât și specifice operațiilor speciale.

Pe 4 aprilie 2003, forțele coaliției au ocupat Aeroportul Internațional Saddam, schimbându-i numele în Aeroportul Internațional Bagdad, pe 9 aprilie au capturat Bagdadul, statuia lui Saddam Hussein din Piața Firdos fiind doborâtă, iar pe 1 mai, președintele american, aflat pe portavionul USS Abraham Lincoln, în largul coastelor Californiei, a anunțat încetarea operațiilor majore de luptă²⁶. La acea dată, coaliția număra deja 11 state, iar până la încheierea operației, 60 de state au sprijinit într-un fel sau altul îndeplinirea misiunilor. Participarea României a început în luna iulie 2003, până în iulie 2009 peste 6.600 de militari din unități de informații militare, infanterie, poliție militară, geniu sau medicină militară participând la operații în cadrul Diviziilor Multinaționale având comandamentele la Bagdad, Centru-Sud (Al-Hillah) sau Sud-Est (Basra)²⁷.

2. Operația *Iraqi Freedom* – informațiile militare ca factor declanșator principal

În iunie 2003, la doar o lună de la declararea încetării operațiilor militare majore și când armele NBC erau de negăsit, Comitetul special de informații al Senatului SUA (Senate Select Committee on Intelligence – SSCI) a demarat o anchetă privind realitatea existenței programelor de producere a acestor arme, folosirea lor împotriva propriei populații și legăturile Irakului cu grupările teroriste. Referitor la obiectivul de mai sus, Comitetul a examinat și obiectivitatea, rezonabilitatea, independența și acuratețea evaluărilor comunității de informații, precum și dacă respectivele evaluări au fost diseminate corespunzător decidenților politici din Congres și Administrație sau dacă au fost influențate de către diverși factori pentru a sprijini obiective politice anterior formulate²⁸.

Raportul final al SSCI, emis pe 7 iulie 2004, a prezentat o serie de concluzii referitoare la cauzele eșecului Comunității de Informații (Intelligence Community – IC) americane. Una din analizele Comisiei a avut în vedere Estimarea Națională de Informații (National Intelligence Estimate – NIE), din octombrie 2002, privind ADM irakiene, considerată de Comisie a fi avut un impact decisiv asupra hotărârii de atacare a Irakului²⁹.

Conform analizei SSCI, NIE a supraestimat sau

²² „Rezoluțiile Consiliului de Securitate vor fi puse în aplicare - vor fi îndeplinite cererile juste de pace și securitate - sau acțiunea va fi inevitabilă. Un regim care și-a pierdut legitimitatea își va pierde și puterea.” (sursa: George W. Bush, *President's Remarks at the United Nations General Assembly*, New York, 12 September 2002, URL: <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/09/20020912-1.html>, accesat la 15.06.2021).

²³ ***, *op. cit.*, Arms Control Association, October 2002.

²⁴ „Pentru a apăra securitatea națională a SUA împotriva amenințării continue reprezentate de Irak și a aplica toate rezoluțiile relevante ale Consiliului de Securitate al Națiunilor Unite referitoare la Irak.” (sursa: ***, *Joint Resolution to authorize the use of United States Armed Forces against Iraq*, Public Law 107-243, 107th Congress, 16 October 2002, URL: <https://www.congress.gov/107/plaws/publ243/PLAW-107publ243.pdf>, accesat la 12.06.2021).

²⁵ Stephen A. Carney, *Allied Participation in Operation Iraqi Freedom*, Center of Military History, United States Army, CMH Pub, Washington DC, 2011, p. 5.

²⁶ George W. Bush, *President Bush Announces Major Combat Operations in Iraq Have Ended*, San Diego, 1 May 2003, URL: <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/05/20030501-15.html>, accesat la 15.06.2021.

²⁷ Stephen A. Carney, *op. cit.*, 2011, pp. 105-107.

²⁸ ***, *Report of the Select Committee on Intelligence on the U.S. Intelligence Community's Prewar Intelligence Assessments on Iraq together with Additional Views*, 108th Congress, Senate, Washington DC, 9 July 2004, pp. 14-22.

²⁹ ***, *National Intelligence Estimate: Iraq's Continuing Programs for Weapons of Mass Destruction*, National Foreign Intelligence Board, Washington DC, October 2002, pp. 1-96.

nu a susținut cu informații veridice concluziile-cheie ale raportului. De asemenea, s-au constatat deficiențe majore în activitatea de analiză, care au condus la concluzii greșite. Analiza a fost considerată ca fiind principala componentă care a condus la eșec, dar au fost considerate necorespunzătoare și anumite aspecte privind activitatea de culegere a informațiilor specifice, un management defectuos al activității și un mediu profesional care nu a fost propice partajării informațiilor intra și inter-servicii de informații, atribuind responsabilitatea, în ordine, analiștilor, managerilor și structurilor birocratice și apoi procesului de culegere³⁰.

În privința culegerii, este criticată bazarea cvasi-totală pe informațiile furnizate, în perioada 1991-1998, de către inspectorii UNSCOM și faptul că acea perioadă nu a fost folosită pentru crearea de surse umane și dezvoltarea activităților specifice obținerii și managementului informațiilor din surse umane (HUMINT). Dezvoltarea unor rețele de surse umane locale ar fi putut suplina absența inspectorilor în eventualitatea suspendării sau terminării mandatului acestora. În mod cu totul neașteptat, conform concluziilor rezultate din NIE, IC americană nu a mai avut după 1998 nicio sursă umană care să transmită rapoarte despre ADM irakiene³¹. De asemenea, pe lângă absența totală a informațiilor HUMINT, a fost constatată și absența inexplicabilă a informațiilor SIGINT, rezultate din activități specifice (în principal din interceptarea comunicațiilor), despre subiectul ADM.

În ceea ce privește evaluarea NIE că Irakul își reface programul nuclear, Comisia a stabilit că nu au existat informații care să conducă cu certitudine la o astfel de concluzie, achiziția unor echipamente cu utilizare duală neînsemnând automat folosirea lor pentru programul nuclear³².

Referitor la programul de dezvoltare a armelor chimice și biologice, suspiciunile bazate pe capacitățile tehnologice din trecut ale Irakului în acest domeniu, tacticile de înșelare practicate în relația cu UNSCOM și eșecul repetat în a declara toate cantitățile de arme biologice și chimice și precursori chimici ar fi avut ca evaluare logică faptul că Irakul a avut arme biologice și chimice, în timp ce afirmația că încă deține astfel de arme nu era justificată de informațiile primare deținute.

Aserțiunea că Irakul a urmărit cu determinare să achiziționeze minereu de uraniu sau uraniu concentrat (*yellowcake*) din Niger a fost, de asemenea, exagerată. Mai mult, Agenția Centrală de Informații (Central Intelligence Agency – CIA) și Agenția de Informații a Apărării (Defense Intelligence Agency – DIA) au continuat să publice evaluări în care susțineau că Irakul a urmărit să obțină uraniu din Afri-

ca, ulterior dovedirii faptului că afirmația inițială fusese bazată pe documente falsificate³³. Aceste documente au permis ca afirmația să facă parte și din discursul președintelui George W. Bush privind starea națiunii, din 29 ianuarie 2002³⁴.

Din punct de vedere al domeniului analizei, eșecul a fost explicat prin implicațiile negative ale „gândirii de grup” (*groupthink*)³⁵. În acest caz, afirmația că Irakul posedă ADM și le ascunde era dominantă în cadrul culegătorilor, analiștilor și liderilor IC, bazată pe informații ambigue, comportamentul înșelător al regimului lui Saddam Hussein și convingerea că „celălalt” serviciu de informații din cadrul IC știe mai multe, dar din motive de securitate a surselor și compartimentare a activității nu poate oferi informațiile primare și celorlalți pentru analiză. În plus, această convingere era dublată de informațiile venite de la unii parteneri externi, printre care Marea Britanie și Germania, care confirmau aserțiunea deținerii certe de ADM de regimul irakian.

Un element în plus în mixul de erori a fost inabilitatea IC americane de a descoperi cu un deceniu înainte programul nuclear irakian, care a existat și a fost stopat în 1991, existând tendința analiștilor de a exagera anumite evaluări în sens opus greșelilor din trecut pe același subiect.

De asemenea, a fost surprinzătoare abordarea diferită a subiectului ADM irakiene față de alte subiecte cu impact major la nivel geopolitic, care au condus la conflicte armate cu impact pe termen îndelungat asupra securității regionale și globale, și anume inexistența aplicării unor metode analitice, precum „echipa roșie” sau „avocatul diavolului”. În esență, ambele presupun existența unui grup de persoane care caută breșe în logica unei anumite evaluări, analizând dacă informațiile existente conduc cu certitudine la concluzia exprimată sau există și alte variante și care este gradul de probabilitate al acelor cursuri de acțiune. Absența aplicării acestor metode a fost considerată vina managerilor, care nu au încurajat analiștii să revizuiască critic concluzia existenței unui program activ irakian de producere a ADM, să ia în considerare argumente alternative, să verifice acuratețea rapoartelor de informații sau să pună la îndoială logica și obiectivitatea unor afirmații.

În ceea ce privește componenta HUMINT, considerată întotdeauna ca fiind cel mai sensibil domeniu de acțiune al activității de informații din cauza

³³ Valerie Plame Wilson, *Fair Game*, Simon & Schuster, New York, 2007.

³⁴ George W. Bush, *op. cit.*, 29 January 2002.

³⁵ Apreciam că, în traducere și adaptare, gândirea de grup este sinonimă în limba română cu expresia „spirit de turmă”, reprezentând ralierea la o aserțiune/evaluare/judecată a unui grup din diverse motive, care pot varia de la informații incomplete, judecăți emise de șefi și incapacitatea de a le analiza critic, la comoditatea de a evita analiza în profunzime a unei anumite situații etc.

³⁰ ***, *op. cit.*, 9 July 2004, pp. 14-22.

³¹ Ibidem, pp. 25, 29 și 34.

³² Ibidem, pp. 24 și 28.

posibilelor consecințe negative asupra oamenilor, agenți sau coordonatori, în cazul divulgării unor elemente care ar putea conduce la identificarea celor implicați, s-a ajuns la concluzia că excesiva compartimentare a fost un factor inhibitor al producerii de evaluări pertinente. Reținerea deținătorilor de informații din surse umane de a informa analiștii privind gradul de încredere al sursei care le-a furnizat, precum și de a le disemina altor servicii de informații cu cunoștințe tehnice mai avansate în domeniile la care se refereau informațiile și care ar fi putut contrazice cu argumente științifice veridicitatea acestora au contribuit la eșecul producerii unor evaluări corecte³⁶.

Un alt aspect subliniat a fost neincluderea în evaluările finale ale viziunilor diferite privind anumite aspecte. Unul dintre acestea a fost utilizarea finală a unor țevi de aluminiu importate de Irak, care ar fi putut fi folosite la centrifugele de îmbogățire a uraniului, dar la fel de bine putând fi folosite în sistemele de irigații pentru care fuseseră importate³⁷.

NIE este, de asemenea, considerată sursa principală de informații care a stat la baza prezentării susținute de secretarul de stat american, Collin Powell, în fața Consiliului de Securitate al ONU pe 5 februarie 2003, privind dosarul nuclear irakian. Ulterior, acesta a declarat că momentul respectiv a însemnat pentru SUA „un mare eșec”, iar pentru el personal „o permanentă pată în biografie”³⁸. Faptul că, deși anterior momentului discursului său în CS al ONU existau îndoieli cu privire la veridicitatea anumitor informații și acestea nu au fost aduse la cunoștința demnitarului a fost considerată o greșală majoră de management și de judecată a IC și exprimată ca atare în Raportul Comisiei privind capacitățile de informații ale SUA de a furniza produse informative privind ADM³⁹.

În contextul anchetei Congresului și pe fondul discuțiilor din societatea americană, dar și la nivel internațional, privind intervenția militară în Irak pentru motive aparent nejustificate, pe 11 august 2003, Directorul informațiilor din SUA (Director of Central Intelligence – DCI⁴⁰), George Tenet, a declarat că majoritatea comentariilor critice referitoare la NIE 2002 sunt neinformate, induc în eroare sau sunt, pur și simplu, greșite. În plus, a afirmat că susține

în continuare în calitatea sa de DCI toate evaluările cuprinse în NIE, care arată consecvență în judecățile de valoare emise pe parcursul anilor referitoare la programele ADM irakiene și sunt bazate pe un deceniu de muncă. De asemenea, a afirmat că activitatea de informații este un proces iterativ care permite reevaluări, atunci când noi dovezi sunt descoperite, în acest sens încurajând părerile și alternativele diferite⁴¹.

Pe 6 februarie 2004, la aproape un an de la declanșarea operației militare în Irak, președintele George W. Bush a emis Ordinul executiv 13328, înființând, în cadrul Biroului Executiv Prezidențial (The Executive Office of the President – EOP), Comisia privind capacitățile de informații ale SUA de a furniza produse informative privind ADM⁴².

Scopul declarat al Comisiei era evaluarea capacității IC, și anume dacă are toate prerogativele legale necesare și este suficient organizată, echipată, instruită și finanțată pentru a avertiza oportun Guvernul american privind amenințările la adresa SUA, îndeosebi proliferarea ADM, a mijloacelor de livrare la țintă a acestora, transferul ilegal de tehnologie, materiale și resurse asociate provenite de la entități străine – state, grupări sau indivizi. Înființarea acesteia a avut loc în contextul în care, la un an de la ocuparea Irakului, ADM nu fuseseră găsite, iar IC era considerată principala vinovată de acest eșec, al doilea ca magnitudine în secolul XXI, după eșecul prevenirii atacurilor teroriste din 11 septembrie 2001. Dar, scopul său era mai larg decât găsirea cauzelor eșecului informativ în dosarul irakian, abordând aspecte privind programele similare din Libia, Afganistan (inclusiv al-Qaida), Iran, Coreea de Nord, subiecte transnaționale ca terorismul sau specifice IC, precum culegerea, analiza, partajarea informațiilor, diseminarea, relațiile interinstituționale, contrainformațiile, cooperarea internațională în domeniu, operațiile acoperite etc.

Pe 31 martie 2005, Comisia a prezentat raportul său către președinte, reconfirmând, în ceea ce privește Irakul, în mare parte concluziile SSCI⁴³. Raportul conținea 74 de recomandări de îmbunătățire a performanțelor IC și sublinia câteva aspecte, precum:

- IC a greșit în totalitate majoritatea evaluărilor pre-război privind ADM irakiene, ceea ce reprezintă un eșec major în domeniul informațiilor (cauzele

³⁶ *** , *op. cit.*, National Foreign Intelligence Board, October 2002, p. 27.

³⁷ Ibidem, p. 28.

³⁸ Jason M. Breslow, “Colin Powell: UN Speech ‘Was a Great Intelligence Failure’”, PBS, Washington DC, 17 May 2016, URL: <https://www.pbs.org/wgbh/frontline/article/colin-powell-u-n-speech-was-a-great-intelligence-failure>, accesat la 14.06.2021.

³⁹ *** , *Report to the President of the United States*, Commission on the Intelligence Capabilities of the United States Regarding Weapons of Mass Destruction, Washington DC, 31 March 2005, pp. 48, 50, 85 și 100.

⁴⁰ Denumirea semnifică precedența acestuia în materie de informații în fața tuturor celorlalți șefi de servicii de informații americane și vine la pachet cu calitatea de director al CIA.

⁴¹ George J. Tenet, *Statement by Director of Central Intelligence George J. Tenet on the 2002 National Intelligence Estimate (NIE) on Iraq’s Continuing Programs for Weapons of Mass Destruction*, Washington DC, 11 August 2003, URL: <https://fas.org/irp/cia/product/dci081103.html>, accesat la 14.06.2021.

⁴² George W. Bush, *Executive Order 13328 – Commission on the Intelligence Capabilities of the United States Regarding Weapons of Mass Destruction*, The White House, Washington DC, 6 February 2004.

⁴³ *** , *op. cit.*, Commission on the Intelligence Capabilities of the United States Regarding Weapons of Mass Destruction, 31 March 2005, pp. 43-251.

principale au fost inabilitatea IC de a culege informații utile despre programele NBC, erori serioase în analizarea informațiilor disponibile și eșuarea în a prezenta cu claritate cât din analize era bazat mai degrabă pe presupuneri decât pe dovezi clare);

- nu a rezultat niciun indiciu că IC a distorsionat dovezile privind programele NBC irakiene, comunitatea transmițând decidenților convingerile sale, care din nefericire au fost greșite.

În Marea Britanie, evaluarea cauzelor care au condus la eșecul serviciilor de informații în a prezenta situația programelor NBC irakiene în concordanță cu realitatea a fost efectuată de Lordul Butler of Brockwell, la solicitarea primului-ministru Tony Blair din 3 februarie 2004, și prezentată în Camera Comunelor în același an, pe 14 iulie⁴⁴.

Abordarea britanică a fost de investigare a situației evaluărilor furnizate de IC referitoare la cinci programe de producere a armelor NBC, și anume Coreea de Nord, Irak, Iran, Libia și Pakistan (rețeaua Abdul Kadir Khan), ceea ce a condus la un limbaj atenuat privind eșecul comunității de informații britanice, urmare a raportului de patru succese (evaluările informative privitoare la celelalte patru state fiind considerate corecte) la un eșec (Irak).

Raportul vorbește despre o responsabilitate colectivă, în special pentru că partea de evaluare este percepută în cultura de informații britanică drept o funcțiune mai degrabă guvernamentală decât de *intelligence*, acesta fiind dator să furnizeze informații, iar liderii să tragă concluzii. Cu toate acestea, a criticat moderat activitatea Comitetului Întrunit de Informații (Joint Intelligence Committee – JIC), care a publicat în septembrie un extras neclasificat al dosarului irakian pentru a influența opinia publică (JIC emisese pe 9 septembrie 2002 o evaluare clasificată privind capacitățile Irakului în domeniul NBC), stabilind că un astfel de demers nu mai trebuie repetat niciodată, indiferent de circumstanțe.

De asemenea, a stabilit că una din cauzele principale ale eșecului a fost plasarea unei importanțe prea mari pe un număr de rapoarte HUMINT, cu toate că acestea nu prezentau în mod rezonabil condițiile necesare unei astfel de încrederi. În plus, raportul a considerat că reducerile de personal după 1990, cauzate de așa-numitele „dividende ale păcii” aduse de încetarea Războiului Rece și lipsa unui inamic redutabil, au afectat atât componenta de stabilire a priorităților de culegere, cât și pe cea de verificare și validare a informațiilor, consecința fiind rapoarte bazate pe informații incerte.

Spre deosebire de concluziile SSCI privind lipsa oricăror surse umane al IC în Irak, Raportul Butler a descoperit că JIC dispunea de șase surse uma-

ne în interiorul statului arab, ale căror informații au căpătat o greutate deosebită după stoparea fluxului informațional furnizat de inspectorii ONU, două treimi din evaluările privind Irakul fiind bazate pe contribuția acestora. Patru dintre aceste surse erau considerate de încredere înainte de invazie și și-au păstrat nivelul de încredere și după război, cu câteva nuanțe: nu aveau acces direct la informații privind armamentul neconvențional (NBC), ci raportau ce auzeau la alte persoane, care în final s-au dovedit lipsite de încredere. Celelalte două prezentau în rapoartele lor o viziune mai puțin îngrijorătoare privind capacitățile NBC decât primele patru surse. În urma unei reanalizări atente a contribuțiilor surselor HUMINT, s-a concluzionat că informațiile furnizate de acestea erau mult mai echivoce decât evaluările JIC privind Irakul bazate pe ele⁴⁵.

O altă problemă descoperită a fost preluarea de la o NIE la alta a unor evaluări fără reverificarea situației la momentul emiterii noii estimări, precum preluarea în NIE 2002 a unei afirmații din NIE emisă pe 10 februarie 2001 având ca subiect programul rachetelor balistice al Irakului, conform căreia acest stat a păstrat componente-cheie ale rachetei Al Hussein (dezasamblate anterior, conform acordului cu ONU) cu raza de 640 de kilometri și este posibil să le fi reasamblat. În plus, au fost descoperite în NIE din 10 mai 2001, privind evaluarea programelor NBC și de dezvoltare a rachetelor balistice, neconcordanțe între afirmațiile din text, conform cărora nu există informații clare cu privire la capacitățile NBC irakiene, și concluziile finale, care spuneau că există dovezi privind un program de achiziționare de componente cu folosință duală, potențial utilizabile în cadrul unui proiect de dezvoltare a armelor nucleare.

În ceea ce privește Serviciul de informații al apărării (Defense Intelligence Service – DIS), acesta s-a remarcat prin analize diferite de cele ale serviciilor civile de informații britanice privind credibilitatea amenințării provocate de arsenalul militar al lui Saddam Hussein, înainte de operația *Iraqi Freedom*. Astfel, în răspunsul Guvernului britanic la Raportul Comitetului pentru Informații și Securitate, analizând evaluările referitoare la ADM irakiene, prezentat în Parlamentul Marii Britanii la solicitarea Majestății Sale Regina Elisabeta a II-a, s-a precizat că opiniile DIS contrare evaluării generale a JIC privind validitatea dosarului amenințării au fost marginalizate în rapoartele întrunite ale comunității de informații adresate conducerii politice, afirmându-se că sunt convingerea a numai două persoane, iar subiectul a fost tratat și clarificat intern, în structura de unde acestea provin⁴⁶.

⁴⁴ ***, *Review of Intelligence on Weapons of Mass Destruction*, Report of a Committee of Privy Counsellors, House of Commons, London, 14 July 2004, pp. 1-216, URL: <https://fas.org/irp/world/uk/butler071404.pdf>, accesat la 15.06.2021.

⁴⁵ Ibidem, pp. 56, 60- 61, 73, 89, 99, 101-102 și 107.

⁴⁶ Tony Blair, *Government Response to the Intelligence and Security Committee Report on Iraqi Weapons of Mass Destruction – Intelligence and Assessments 11 September 2003*, The

Concluzii

Dezvoltarea și utilizarea de ADM în anii '80-'90 de către Irak era un fapt certificat de experți ONU și IAEA, iar comportamentul regimului lui Saddam Hussein ulterior încheierii războiului irakiano-iranian era de natură să conducă la concluzia că programele de dotare cu armament NBC, interzise prin succesiunea de rezoluții ale CS al ONU, erau încă active.

Confirmarea sau infirmarea iminenței transformării Irakului într-o putere nucleară și un pericol la adresa securității regionale și globale era însă misiunea serviciilor de informații, în special a celor militare, care aveau datoria ca prin informările prezentate decidenților să contribuie la luarea unor decizii informate. Totuși, după ocuparea totală a Irakului, eforturile de găsire a armelor NBC au fost zadarnice, ceea ce a condus la reevaluarea motivele care au stat la baza declanșării conflictului militar, o atenție specială fiind acordată domeniului informațiilor, considerat principalul responsabil pentru decizia de atacare a Irakului luată de Administrația SUA și principalul său aliat, Marea Britanie.

Informațiile prezentate mai sus arată cum, la nivel internațional, din cauza unor evaluări eronate ale comunității de informații se poate ajunge la decizii neadecvate, cu impact major și pe termen lung la nivel strategic.

Astfel, lipsa unor surse de încredere, cu acces direct la informațiile privind programul NBC irakian, exagerarea importanței informațiilor unor surse fără cunoștințe de specialitate și, ulterior, neaplicarea unor metode de analiză clasice, care să permită evaluarea critică a produselor informative prezentate decidenților, au condus la o cvasiunanime certitudini privind posesia unor arme NBC de către regimul irakian. În plus, puținele produse informative care exprimau dubii cu privire la acuratețea informațiilor specifice au fost marginalizate, nefiind prezentate decidenților politici.

Comisiile de anchetă ulterioare au decelat cauzele care au condus la erorile de culegere și analitice ale serviciilor de informații, precum și ale proceselor interne de validare sau cooperări în cadrul echipelor de lucru întrunite inter-servicii, propunând măsuri în consecință.

Declanșarea operației militare din Irak a avut un impact semnificativ asupra echilibrelor de putere din regiune, influențând negativ situația de securitate și în prezent. După răsturnarea regimului autoritar, guvernarea Irakului a eșuat, conflictele interne, etnice sau religioase, producând un mare număr de victime și permițând apariția unor mișcări radicale și grupuri teroriste care au ocupat vaste teritorii în Irak, extinzându-se și în țările vecine, în-

deosebi în Siria (autoproclamatul Stat Islamic în Siria și Irak – ISIS). De asemenea, au permis crearea unor baze de instruire și verificare a capacităților militare în condiții reale, de luptă, pentru unele state cu ambiții de puteri regionale sau globale.

Consecințele invadării Irakului de către SUA, plecând de la premise eronate, au avut un impact major și în postura strategică defensivă ulterioară a acestui stat. Astfel, SUA a evitat acțiuni similare celei din Irak în cazul unor crize majore precum cele din Siria și Libia, preferând acțiuni punctuale, limitate, în condițiile în care, în cazul Siriei, utilizarea agenților chimici în lupta împotriva forțelor antigvernamentale s-a derulat în mod repetat.

Bibliografie:

1. ALBRIGHT, Madeleine K., *Interview on "Newshour" with Jim Lehrer*, Washington DC, 17 December 1998, URL: <https://1997-2001.state.gov/statements/1998/981217b.html>.
2. ALI, Javed, "Chemical Weapons and the Iran-Iraq War: A Case Study in Noncompliance", *The Nonproliferation Review*, Vol. 8, No. 1, Spring 2001.
3. BLAIR, Tony, *Government Response to the Intelligence and Security Committee Report on Iraqi Weapons of Mass Destruction – Intelligence and Assessments 11 September 2003*, The Stationery Office Limited, London, February 2004, URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/272093/6118.pdf.
4. BRESLOW, Jason M., "Colin Powell: UN Speech 'Was a Great Intelligence Failure'", *PBS*, Washington DC, 17 May 2016, URL: <https://www.pbs.org/wgbh/frontline/article/colin-powell-u-n-speech-was-a-great-intelligence-failure>.
5. BUSH, George W., *President Delivers State of the Union Address*, Washington DC, 29 January 2002, URL: <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/01/20020129-11.html>.
6. BUSH, George W., *President's Remarks at the United Nations General Assembly*, New York, 12 September 2002, URL: <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/09/20020912-1.html>.
7. BUSH, George W., *President Bush Announces Major Combat Operations in Iraq Have Ended*, San Diego, 1 May 2003, URL: <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/05/20030501-15.html>.
8. BUSH, George W., *Executive Order 13328 – Commission on the Intelligence Capabilities of the United States Regarding Weapons of Mass Destruction*, The White House, Washington DC, 6 February 2004.
9. CARNEY, Stephen A., *Allied Participation in Operation Iraqi Freedom*, Center of Military History, United States Army, CMH Pub, Washington DC, 2011.
10. DALE, Catherine, *Operation Iraqi Freedom: Strategies, Approaches, Results, and Issues for Congress*, Congressional Research Service, Washington, D.C., 28 March 2008.
11. ***, *Review of Intelligence on Weapons of Mass Destruction*, Report of a Committee of Privy Counsellors, House of Commons, London, 14 July 2004, URL: <https://fas.org/irp/world/uk/butler071404.pdf>.
12. OTTAWAY, David B., "U.S. Decries Iraqi Use of Chemical Weapons", *The Washington Post*, 24 March 1988, URL: <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1988/03/>

- 24/us-decries-iraqi-use-of-chemical-weapons/4421ebe8-df59-477d-882b-7d381f3a1868.
13. PLAME WILSON, Valerie, *Fair Game*, Simon & Schuster, New York, 2007.
14. SASSOON, Joseph; Alissa Walter, "The Iraqi Occupation of Kuwait: New Historical Perspectives", *The Middle East Journal*, Vol. 71, No. 4, Autumn 2017.
15. TENET, George J., *Statement by Director of Central Intelligence George J. Tenet on the 2002 National Intelligence Estimate (NIE) on Iraq's Continuing Programs for Weapons of Mass Destruction*, Washington DC, 11 August 2003, URL: <https://fas.org/irp/cia/product/dci081103.html>.
16. TYLER, Patrick E., "Iraq Recaptures Strategic Marshes", *The Washington Post*, 26 June 1988, URL: <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1988/06/26/iraq-recaptures-strategic-marshes/a0db9060-f607-41da-a978-d3b9ba28680b>.
17. ***, *Atomic Energy Inspectors Conclude Nuclear Materials Inspection in Iraq*, Press Release IAEA/1341, United Nations, 26 January 2000, URL: <https://www.un.org/press/en/2000/20000126.iaea1341.doc.html>.
18. ***, *Facts About Sulfur Mustard*, Center for Disease Control and Prevention, 4 April 2018, URL: <https://emergency.cdc.gov/agent/sulfurmustard/basics/facts.asp>.
19. ***, *Iraq: A Chronology of UN Inspections*, Arms Control Association, October 2002, URL: <https://www.armscontrol.org/act/2002-10/features/iraq-chronology-un-inspections>.
20. ***, *Joint Resolution to authorize the use of United States Armed Forces against Iraq*, Public Law 107-243, 107th Congress, 16 October 2002, URL: <https://www.congress.gov/107/plaws/publ243/PLAW-107publ243.pdf>.
21. ***, *National Intelligence Estimate: Iraq's Continuing Programs for Weapons of Mass Destruction*, National Foreign Intelligence Board, Washington DC, October 2002.
22. ***, "President Clinton orders air attack on Iraq", *Editors History.com*, 16 November 2009, URL: <https://www.history.com/this-day-in-history/clinton-orders-air-attack-on-iraq>.
23. ***, *Protocol for the Prohibition of the Use in War of Asphyxiating, Poisonous or Other Gases, and of Bacteriological Methods of Warfare*, League of Nations, Geneva, 17 June 1925.
24. ***, *Report of the Select Committee on Intelligence on the U.S. Intelligence Community's Prewar Intelligence Assessments on Iraq together with Additional Views*, 108th Congress, Senate, Washington DC, 9 July 2004.
25. ***, *Report to the President of the United States, Commission on the Intelligence Capabilities of the United States Regarding Weapons of Mass Destruction*, Washington DC, 31 March 2005.
26. ***, *Resolution 1060 (1996)*, United Nations Security Council, 12 June 1996, URL: <http://unscr.com/files/1996/01060.pdf>.
27. ***, *Resolution 1115 (1997)*, United Nations Security Council, 21 June 1997, URL: <http://unscr.com/files/1997/01115.pdf>.
28. ***, *Resolution 1284 (1999)*, United Nations Security Council, 17 December 1999, URL: [https://undocs.org/S/RES/1284\(1999\)](https://undocs.org/S/RES/1284(1999)).
29. ***, *Resolution 678 (1990)*, United Nations Security Council, 29 November 1990, URL: [https://undocs.org/S/RES/678\(1990\)](https://undocs.org/S/RES/678(1990)).
30. ***, *Resolution 687 (1991)*, United Nations Security Council, 3 April 1991, URL: [https://undocs.org/en/S/RES/687\(1991\)](https://undocs.org/en/S/RES/687(1991)).
31. ***, *Saddam's Chemical Weapons Campaign: Halabja, March 16, 1988*, Bureau of Public Affairs, US Department of State, Washington DC, 14 March 2003, URL: <https://2001-2009.state.gov/r/pa/ei/rls/18714.htm>.

Responsabilitatea privind conținutul articolelor publicate în **Colocviu strategic**, inclusiv a opiniilor exprimate, revine în totalitate autorilor, cu respectarea prevederilor Legii nr. 206 din 27 mai 2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare și Legii nr. 8 din 14 martie 1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, cu modificările și completările ulterioare. Sunt autorizate orice reproduceri, fără perceperea taxelor aferente, cu condiția precizării exacte a numărului și anului de apariție ale publicației din care provin.

Colocviu strategic

Redactor: CS II dr. Cristian BĂHNĂREANU
Pagină web: <https://cssas.unap.ro/ro/cs.htm>
e-ISSN 1842-8096, 1068/2021

Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate

Adresă: șos. Panduri, nr. 68-72, sector 5, București
Telefon: 021.319.56.49, Fax: 021.319.57.80
E-mail: cssas@unap.ro, Website: <https://cssas.unap.ro>